

The Crossbill Nature Guide to Extremadura

De in 2004 opgerichte Stichting Crossbill Guides is een non-profitorganisatie van Nederlandse origine, die zich tot doel stelt in Europa het draagvlak voor natuurbescherming te vergroten. Dit doel wil de stichting bereiken door een serie Engelstalige educatieve natuurreisgidsen uit te geven, die zich richten op de in de natuur geïnteresseerde vakantieganger. Inmiddels zijn vijf van deze gidsen verschenen. Deze behandelen het Biebrza-gebied en Bialowieza in Polen, de Camargue in Frankrijk en de Coto de Doñana en de Extremadura in Spanje. Andere gidsen zijn in voorbereiding, waaronder die voor de Hortobágy in Hongarije en voor gebieden in Roemenië.

Uit deze serie nam recensent de ruim 200 pagina's tellende gids door voor de Extremadura, een gebied dat hij sinds 1972 met enige regelmaat bezoekt, in alle jaargetijden. Zonder voorbehoud is het oordeel dat het gaat om een gids van grote klasse die op velerlei gebied met kop en schouders uitsteekt boven zijn concurrenten. En dat zijn er nogal wat, want bij natuurliefhebbers is de streek populair. Het formaat is handzaam, de lay-out overzichtelijk, de illustraties doeltreffend en alle mogelijke informatie is logisch gerangschikt. Hoewel de gids zich in de eerste plaats richt op algemene natuurbeleving, graaft hij diep, zodat ook vogelaars er veel aan zullen hebben. Bent u op zoek naar een route die kans biedt op Grote Trappen? Welnu, de Crossbill Guide stippelt 18 verschillende routes uit, zowel te voet als per auto. Daarbij bevindt zich ook een 'Grote Trappen-route'. Een lange lijst van verblijfsmogelijkheden, voorzien van emailadressen en telefoonnummers besluit deze gids, die recensent deed beseffen dat hij de streek nodig weer eens moet bezoeken.

Hilbers, D. et al. (2006): The Crossbill Nature Guide to Extremadura. 222 pagina's. Met foto's, kaarten en natuurroutes. ISBN 90-5011-223-4. Uitgegeven door Crossbill Guides Foundation in

Nijmegen in samenwerking met KNNV Uitgeverij te Utrecht. Zie ook <http://www.crossbillguides.org> of de internetpagina's van de KNNV Uitgeverij. Prijs € 24,95.

GLO

Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei?

Het kan verkeren. Nog maar veertig jaren geleden kwam 'anserofiel Nederland' in Zwolle bezorgd bijeen om te overleggen hoe men in de toekomst de hier overwinterende wilde ganzen onderdak kon blijven bieden. In een land dat ook toen al dichtslibde. Toen ging het om circa 150.000 exemplaren. Nu overwinteren binnen de landsgrenzen tienmaal zoveel ganzen. 's Zomers zijn er nu bijna net zoveel ganzen als vier decennia geleden in de winters. Het was te wensen dat degenen die in november 1966 in Zwolle het woord voerden, nu eens zouden kunnen meemaken hoe anno 2006 het er met de ganzen in dit land voorstaat. Het woord 'overzomerende' in de titel van het net verschenen Sovon-onderzoeksrapport is eigenlijk misleidend. Het gaat niet om 'overzomerende' ganzen of het vaak gebruikte 'zomerganzen'. In de zomer van 2005 broedden in Nederland 38.500 paar ganzen. Grauwe Ganzen maakten daarvan 65% uit. En het gaat maar door. Wie het oor te luisteren legt bij particulieren of organisaties die met broedende ganzen te maken hebben, zal weten dat de gemoederen hoog kunnen oplopen. Deze groep betrokkenen is groot en divers: zowel de mensen in het veld, als de thuiswerkers horen er toe. Dat zijn terreinbeheerders, boeren, jagers, vogelaars, vogelbeschermers, schadetaxateurs en ook steeds meer bewoners van aan ganzenbroedgebieden grenzende woonwijken. Deze groeperingen zijn het beurtelings met elkaar eens dan wel grondig oneens. Hoog tijd dus voor een degelijk rapport, dat de 'ganzen-scene' in dit land tijdens het zomerhalfjaar in beeld brengt. En dat is wat dit rapport, dat in opdracht van Vogelbescherming en het

ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gemaakt is, grondig doet. Het verdient aanbeveling dat ieder die in Nederland 's zomers met ganzen te maken heeft, kennis zou nemen van dit rapport. De samenstellers nemen alle aspecten door die verband houden met de broedende ganzen en dat zijn er veel. Na bespreking van de soorten, inclusief populatieomvang en verspreiding, komen verder aan bod: voedsel, habitat, de oorzaken van de komst en aanwas van broedende ganzen waaronder de rol van natuurontwikkelingsprojecten, de effecten op natuurlijke vegetaties, ganzenoverlast, landbouwschade, populatieregulatie, waaronder afschot en conflicten die als gevolg van de in natuurgebieden samendrommende ganzen ontstaan met andere natuurdoelstellingen. Sovon onderzoekt en interpreteert de gegevens en komt zo tot een prognose. Ook draagt zij mogelijke oplossingen aan, maar zij onthoudt zich van een oordeel of er maatregelen moeten worden genomen. Afschot en nestvernietiging – maatregelen die op verscheidene plaatsen in Nederland al een paar jaar plaatshebben – jagen menig vogelaar de gordijnen in. Het rapport noemt wel aantallen onklaar gemaakte nesten, maar laat afschotcijfers achterwege. Recensent kan verzekeren dat alleen al in het gebied waarin hij naar ganzen kijkt, duizenden ganzen het loodje legden. Daarbij doen zich excessen voor. Toen Brandganzen zich in de zomer van 2005 langs het Haringvliet voor het eerst binnendijs kwamen om te foerageren op akkers, zagen geweerdragers er geen been in om deze direct al te bestoken bij het wegvliegen uit het reservaat, een gang van zaken die geheel tegen de bepalingen indruist van de door de provincie afgegeven afschotvergunning. Inmiddels is langs de noordoever van het Hollandsch Diep de broedpopulatie van Grauwe Ganzen al twee jaar geducht op zijn retour, ondanks dat zich nauwelijks veranderingen in de habitat voordeden, zodat niet uit te sluiten is dat afschot een bepalende rol speelt. Aan de andere kant zien wij alom in den lande dat met name Grauwe Ganzen en Canadese Ganzen steeds nieuwe habitats betrekken, waarbij zich ook parken in woonkernen bevinden. Bovendien vervagen de grenzen van de in dit land

overwinterende en broedende ganzen. Tegenwoordig verlaten tienduizenden Brandganzen Nederland niet eerder dan half mei, een gang van zaken die niet ongemerkt voorbijgaat aan de tarweackers van de Dollardpolders. Sovon becijfert dat, afhankelijk van enkele factoren, de natie in 2040 90.000 paren Grauwe Ganzen zou kunnen huisvesten, 10.000 paren Brandganzen en tot 20.000 paren Canadese Ganzen. Een opmerkelijk rapport dat aan het denken zet. Ook een rapport dat waarschijnlijk niet het laatste zal zijn dat Sovon zal samenstellen over de in de natie broedende ganzen.

Jeugd, H.P. van der, B. Voslamber, B. van Turnhout, C. Sierdsema, N. Feige, H. Nienhuis & K. Koffijberg (2006): Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei? 133 pagina's. Sovon-onderzoeksrapport 2006/02. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen. Het rapport is op te halen als PDF-bestand op <http://www.sovon.nl> via menu publicaties.

GLO

Welke vogel is dat?

De gids 'Welke vogel is dat?' door Detlef Singer bevat 1400 prachtige kleurenfoto's en 400 verspreidingskaartjes van alle Europese vogels. Indien er onderscheid is, zijn er dikwijls per soort ook afbeeldingen van een mannetje of vrouwtje, eveneens van juveniele vogels, zomer- en winterkleed en vliegbeelden. Soms ook foto's van jongen op of eieren in het nest. Ook zijn foto's van ontsnapte en min of meer ingeburgerde exoten opgenomen. Voorts zijn sommige dwaalgasten vermeld. In de inleiding komt de keuze voor al dan niet opnemen niet aan de orde. De flappen van het omslag bieden door het opnemen van een determinatie- en familiesleutel de mogelijkheid om met behulp van de eerste kenmerken die een waarnemer vaststelt, snel inzicht te krijgen in welke richting gezocht moet worden.

Bij de soortbeschrijving zijn, behalve de kenmerken voor determinatie en informatie over het voorkomen, ook gegevens opgenomen over gelijkende soorten, gedrag, broedgedrag en voedsel. Verwijzingen van foto's naar de tekst zijn daarin niet altijd terug te vinden, waardoor dan onduidelijk is waar het op de desbetreffende foto om gaat. Ook met deze

gids zijn de problemen bij het determineren van sterk op elkaar lijkende vogelsoorten niet op te lossen. Een term als kortere handpenprojectie hoort dan ook niet thuis in deze voor beginners bedoelde de publicatie. Niettemin kan deze goed verzorgde uitgave voor herkenning van veel Europese vogels gebruikt worden.

DAJ

Detlef Singer (2006): Welke vogel is dat? Met foto's, tekeningen en kaartjes. ISBN 490 5956 013 2. 431 pagina's. 13,5 x 19,3 cm. Vertaald en bewerkt uit het Duits door: André J. van Loon. Fontaine Uitgevers, 's-Graveland. Prijs: € 19,95.

Avifauna van Limburg

Limburg heeft het hem weer gelapt. Opnieuw is er een avifauna verschenen en wat voor één! Een kloek full colour boekwerk van bijna drie kilo, dat ook qua uitvoering, inhoud en tekst zijn voorgangers, die van Hens (1926) en de bundel opstellen van Ganzevles (1985), ver achter zich laat. Het kleurenomslag wordt prominent gesierd door enkele Limburgse vogelspecialiteiten: Middelste Bonte Specht, geflankeerd door Kraanvogels, Oehoe, Kortsnavelboomkruiper, Europese Kanarie en Orpheusspotvogel. Het is boeiend om te lezen hoe de grondleggers van de ornithologie in de provincie aanvankelijk hun materiaal verzamelden: met het geweer. Hun opvolgers, de tellers, twitchers en ringers gebruikten diervriendelijker methoden. Uitgebreid wordt beschreven hoe het aanvankelijk alleen maar waarnemen leidde tot gerichte en uitgebreide tellingen en inventarisaties. De lezer krijgt inzicht in de gigantische hoeveelheid materiaal, grotendeels in vrije tijd verzameld, de bewerking daarvan en heel relevant de inventarisatiemethoden. Terecht wordt veel aandacht besteed aan de landschappen, de biotopen en de daarvoor karakteristieke soorten. Het stedelijke gebied, meestal verguisd in avifauna's, wordt apart behandeld. Dat de betekenis van Limburg voor soorten van de Rode Lijst groot is, blijkt uit het feit dat van zeven vogelsoorten meer dan de helft van de totale Nederlandse populatie zich in Limburg bevindt. In de obligate soortbesprekingen, die nu eenmaal eigen zijn aan avifauna's, wordt

op stippenkaarten met als ondergrond de biotopen duidelijk waar de 'hotspots' van soorten liggen. Zo komen bij de watervogels de grindgaten nadrukkelijk in beeld. Van zeer veel vogelsoorten worden in de vorm van grafieken seizoenspatronen of aantallen gepresenteerd. De lezer wordt daardoor in staat gesteld deze te vergelijken met ontwikkelingen in eigen omgeving. Deze avifauna kent qua uitvoering en inhoud zijn gelijke niet in de reeks avifauna's die tot nu toe verschenen is.

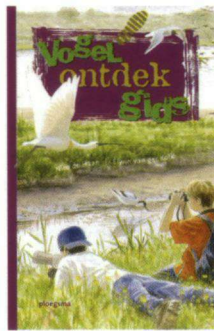
Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp (2006): Avifauna van Limburg . 22,5 x 30 cm. 720 bladzijden. 400 foto's, 750 figuren. Gebonden. ISBN-10: 90-74508-13-1. ISBN-13: 978-90-74508-13-1. Stichting Natuurpublicaties Limburg. Verkrijgbaar via de boekhandel en via <http://www.nhgl.nl> (klik op 'Publicaties'). Prijs: € 52,50.

DAJ

Vogelontdegids

Spant u zich in het nageslacht aan te zetten om naar vogels te kijken, dan kan de Vogelontdegids uw pogingen aanzienlijk vergemakkelijken. Ingedeeld over de vier biotopen 'stad, tuin en park', 'boerenland', 'bos en hei' en 'moeras, rivier en strand' behandelt deze gids ruim

120 vogelsoorten. Dat gebeurt door via tekst en beeld kenmerkende eigenschappen zodanig te presenteren dat het verlangen opkomt de bewuste soorten 'live' in het veld te leren kennen. Trouwens, kijken naar de tekeningen van Elwin van der

Kolk wekt sowieso de illusie buiten te zijn, want deze getalenteerde jonge biologieleerling verstaat als geen ander de kunst vogels neer te zetten zoals wij ze in het veld zien. Kijk naar de Tureluurs en Grutto's die een Zwarte Kraai verjagen (pagina 46 en 47). We zien het gebeuren. De teksten zijn van onze 'nationale vogelaar' Nico de Haan, die met zijn televisieprogramma's over vogels kijkcij-

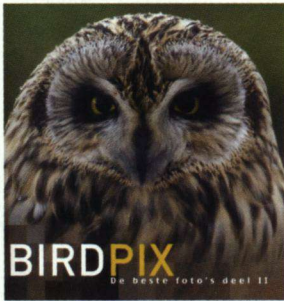
fers scoort die menig Gooise beeldbuisbonds naar adem doet happen. De Haan heeft zich altijd al ingespannen om de jeugd tot vogels te bekeren en een boek als dit is voor hem extra welkom. Hij voorziet iedere soort van een aanduiding die iets zegt over de vogel: een Heggenmus is een buikschuiver, Putter – kleuren en reflectoren. Een Staartmees is ‘altijd op schoolreis’. Via apart omkaderde teksten staat veel algemene informatie over vogels vermeld en wat men als aspirantvogelaar allemaal kan ondernemen. Een fijn boekje van De Haan en Van der Kolk, een duo dat hopelijk met nog meer producties op de proppen gaat komen. Tot slot, recensent heeft het idee dat hij Van der Kolk voor het omslag van de Vogelontdekgids heeft zien schilderen bij het Wagejot op Texel.

De Haan, N. & E. van der Kolk (2006): Vogelontdekgids 14,5 x 21,5 cm, 128 bladzijden. Gebonden. Kleurenillustraties. ISBN 90 216 1869 9. Uitgeverij Ploegsma, Amsterdam. Prijs € 11,95.

GLO

Birdpix – De beste foto's deel II

Birdpix heeft na de verschijning van het eerste fotoboek in 2005 een onstuimige groei doorgemaakt. Met dagelijks ruim 3500 bezoekers aan de website die meer dan 50.000 pagina's kunnen bekijken is

het één van de grootste ‘vogelcommunities’ ter wereld. Het eerste boek is zowel bij de pers als bij het publiek zeer goed ontvangen. Zo goed dat

men heeft besloten om het een jaarlijks vervolg te geven.

Foto's kunnen mensen raken, waardoor mensen ervan overtuigd raken dat vogels het waard zijn om beschermd te worden. Op deze manier wil Birdpix bijdragen aan de bescherming van vogels.

Het tweede fotoboek, ‘Birdpix – De beste foto's deel II,’ bevat een selectie van beste foto's die in 2005 op de website <http://>

www.birdpix.nl werden geplaatst en laat het niveau zien van de hedendaagse digitale vogelfotografie in Nederland, Vlaanderen en de rest van Europa. De cover is goed gekozen met een indringend portret van een Velduil van de hand van Rein Hofman. Via de seizoenen worden de beelden vertoond in het boek met als begin de winter. Sublieme actiefoto's, sfeerfoto's van vogels in het landschap, foto's van bijzonder vogelgedrag, schitterende vogelportretten en foto's van zeldzame vogels wisselen elkaar af. Bij elke foto staat een kort verhaal over de vogelsoort en de technische details van de foto. De uitgave van het boek is tot stand gekomen in samenwerking met Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland.

Schoonhoven, D. (eindredactie) (2006): Birdpix – De beste foto's deel II. 130 pagina's. 23x23 cm. Gebonden. ISBN 90-77204-30-X. De prijs van het boek is € 39,90. Het boek is te bestellen via de website: <http://www.birdpix.nl>, maar is ook te verkrijgen bij de plaatselijke boekwinkel. Voor meer informatie kan men een e-mail sturen naar: info@birdpix.nl of bellen naar: (035) 642 22 25 (of 06-20431236).

WS